

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Puterea optimismului creștin.

Cuvântarea P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului la deschiderea adunării eparhiale a Aradului, în 14 Mai 1933.

Hristos a înviat!

Un suflu miraculos de biruință străbate astăzi peste simțirile degerate și încremenite ale lumii de azi: suflul biruinței Celui Ce a înviat din morți. Azi slujitorii Altarelor datorii suntem a evoca în fața lumii de azi, dar mai ales în fața colaboratorilor noștri, adevărul, că cu toate preocupările de ordin material, omenirea de azi începe a manifesta elan sutlelesc spre ceea ce este spiritual, spre ceea ce înseamnă triumful binelui și adevărului. Și precum zadarnic se ivesc piedici în calea razelor solare, zadarnic se încearcă oprirea triumfului idealității, căci precum razele solare ajung și încălzesc pământul, așa încălzesc sufletele sfintele învățături ale Mântuitorului.

Și ca să rămânem în cercul vieții noastre românești, ajunge poate să facem câteva constatări pe răbojul vieții noastre spirituale, ca din ele să rezulte optimismul nostru puternic și atât de necesar pentru eforturile, ce va trebui să facem pentru triumful spiritualității în lume. În toamna anului trecut s'a ținut la București sesiunea congresului național bisericesc, accentuându-se de către membrii marcanți ai științei și intraripării spirituale că știința schimbătoare trebuie să se plece în fața credinței *nemutabile* și eterne.

Cu alte cuvinte, omul de azi a ajuns din nou să se închine la altarele pe care a lăsat să se înstăpânească colbul. Așa este, căci din rapoartele ce le dețin dela preoții mei, înainte de sfintele Paști ale anului acestuia, un număr foarte mare de credincioși s'au spovedit și

impărtășit, incomparabil mai mulți ca în anul trecut. Și când ne gândim la materialul bogat și prețios, publicat în revistele bisericești: Biserica Ortodoxă Română, Revista Teologică, revista Viitorul, și în publicațiile dela fiecare eparhie, apoi la multele foi religioase și biblioteci pentru popor, cum nu am avea mare bucurie?! Când ne gândim la mișcarea de organizare a laicilor, pornită în 5 Martie a. c. sub numele de Frăția Ortodoxă, — cum nu ne-am bucura împreună cu toți luptătorii buni ai Bisericii??

Bucuria ne este mare, căci prea mult se accentuiază pesimismul. Prea mult se vorbește de frunți încreșite și de lipsa pornirilor nobile. Vor fi și sunt oameni fără vlagă în familii, în școală, în viața socială, în oficii, dar e bine să se știe că există și oameni cuprinși de plăcerea intensă a muncii, dovedită suficient chiar și cu puține pilde, desprinse fugar din numărul infinit al pildelor bune.

La București, Consiliul Central Bisericesc a organizat un ciclu de conferințe cu tema generală „Biserica și problemele sociale“, cari s'au ținut la Fundația Dalles săptămânal; gruparea dela revista „Fântâna Darurilor“, de sub conducerea Păr. Toma Chiricuță, un ciclu cu tema „Hristos și viața socială“ la aceeași fundație; „Asociația pentru cultura estetică și morală“ de sub conducerea D-lui Șerban Ionescu, prof. univ., la Fundația Carol; tot astfel la diferitele Atenee populare, ca „Sf. Elefterie“, „Dichiu“, „Mașina de pâine“, etc.

În Arad un director de liceu, profesor de matematică și fizică, cântă în strană, în Huși

un profesor de matematică conduce un cor bisericesc. Nu este deci bine să se generalizeze afirmația că școala n'ar voi să știe de cele spirituale.

Se vorbește azi de incertitudinea valorilor materiale și deci de nedormirea celor bogați, îngrijorați de soarta averii lor, dar dacă pe teren economic, financiar, în timpul din urmă, prin reorganizarea serviciilor și controlul mai sever al evasiunii fiscale în finanțe, s'a ajuns la mai multă siguranță, oare avem motive să ne tot plângem că ura și invidia fac ravagii? Citeam în o predică a I. P. Sf. mitropolit Gurie, că după o predică a sa din Duminica iertării, mai mulți vrăjmași s'au împăcat chiar în biserică. Dar trebuiesc căutate prilejurile de apropiere a oamenilor, iar nu numai să ne plângem că vremurile sunt anarhizate și nu se mai cunosc bucuriile curate ale vieții. Ah, nu! Lumea de azi nu este insensibilă de bucuriile literaturii curate, a artei morale și nobile, pentru că atunci când nu se găsesc bilete la cinematograful, când se reprezintă un film ca „In semnul Crucii“, — înseamnă că n'a pierit nădejdea de mai bine. Exaltările vieții spirituale sunt posibile, înălțarea e cu perspective bune!

Trebue însă atitudini hotărâte pentru a face ca stările să fie cât mai consolatoare. Trebuie să intrăm cu munca noastră și în slujba apropielui, căci prin aceasta mărim personalitatea noastră, iar pe de altă parte să accentuăm tot

mai mult valoarea factorilor morali, căci filozofi ca francezul Fustel des Coulanges și danezul Höffding recunosc adevărul, că fără elementul moral, elementul economic degenerază în egoism feroce.

Din toată inima cer, deci, atât P. C. preoți cât și intelectualilor laici, să tindă spre o înaltă disciplină sufletească și morală, ieșind din izolarea păgubitoare și activând cu noi până și cei mai indiferenți. Eu cred că orice jertfă e prea mică față de marile probleme cari trebuie să ne preocupe și animeze. Dacă un savant ca dl. de Martonne a spus în o scriere a sa că nemuritorul mitropolit Șaguna a introdus spiritul democratic în biserică și prin aceasta a contribuit la întreținerea simțului colectivității naționale, e rândul nostru să ne înfrățim și prin simț de disciplină și colaborare să ne integrăm în aspirațiile Bisericii, în lupta ei, căci numai atunci, dar numai atunci avem dreptul să răspundem cu: „Adevărat a înviat“ la creștinescul salut: „Hristos a Inviat“.

Cu optimismul cel mai curat vă salut pe Frațiiile Voastre în momentul acesta, zicând: Hristos a Inviat! Am nădejdea că Smerenia mea, Prea Cucernicii mei Consilieri, Protopopi și Preoți, vom avea tot concursul pe cari vi cerem în interesul Bisericii și al neamului.

Cu această nădejde deschid sesiunea actuală a adunării noastre eparhiale.

Ortodoxia și Românismul în trecutul nostru.

De Dr. Grigorie Gh. Comșa, Episcopul Aradului.

(Continuare).

Rolul mănăstirei Putna.

Mare rol național și cultural a avut pentru românism mănăstirea Putna, a cărei zidire începu în 1466, drept recunoștință dată lui Dumnezeu de Ștefan cel Mare pentru că i-a ajutat să biruiască sub zidurile Chilie. Mănăstirea Putna deveni una din cele mai mari și mai de frunte mănăstiri ale țării, prin aceea că Ștefan o făcu loc de înmormântare pentru sine și familia sa și pentru că acolo începu să se scrie *letopisețul Domniei și al Țării*. Din motivul că avea un rol național atât de însemnat, mănăstirea fu scutită de orice dare, primea sare gratuit dela stat, și era scoasă de sub jurisdicția mitropoliei.

În anul 1490 mănăstirea avea deja 16 sate, pe cari Ștefan cel Mare le-a reconfirmat prin un privilegiu special, acordându-i dreptul de jurisdicție asupra preoților din cele 16 sate și drepturile de a încasa veniturile și dările pe cari preoții ar fi trebuit să le plătească mitropoliei din Suceava¹⁾.

În 1503 mănăstirea avea deja 30 sate, pe cari Domnul le-a confirmat prin act special, cu dreptul de jurisdicție de a încasa veniturile dela preoții din acele sate și dreptul de a primi gloabele din satele mănăstirești²⁾.

Biserica noastră se mândrește că la Putna

¹⁾ Dr. Ursu: Ștefan cel Mare p. 405.

²⁾ Dr. Ursu: op. cit. p. 405.

este înmormântat marele voevod. Peste mormântul lui este o piatră de marmoră, frumos sculptată, cu inscripție slavonă, care în românește are următorul cuprins: Euseviosul Domn Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domn al țării moldovenești, fiul lui Bogdan Voevod, ctitorul și ziditorul acestui sfânt locaș, carele aici zace, trecu în lăcașurile vecinice în anul 7... luna și a domni ani ...

În anul 1871 reprezentanții provinciilor locuite de români au venit în pelerinaj la Putna și au depus acolo la mormânt trei steaguri cu fir de argint. Steagurile umbresc mormântul, iar un pörumbel de aur plutește în sbor pe deasupra¹⁾.

CAP. V.

Biserica din Ardeal scăparea neamului din persecuții în sec. XV-lea. Domnitorii români zidesc biserici românilor persecutați din Ardeal.

În cele precedente am văzut încercările brutale ale papalității de a aduce la catolicism pe Români din Ardeal. Dacă papa Ioan XXII în anul 1334 scrie regelui maghiar Carol Robert să pornească războiu împotriva ortodocșilor, acest gest era numai unul din multele lovituri date fraților români, care-și găseau refugiul în biserică. Domnitorii știau acest lucru, ei știau că românii din Ardeal sufereau și astfel le întemeiau biserici, ca să poată avea contact cu ei.

Este bine de remarcat că încă un sinod catolic din Buda, ținut în 1279, a hotărât ca preoții ortodocși să nu poată zidi biserici și să nu poată ține slujbe la cari să participe poporul.

Regele maghiar Ludovic cel Mare, din vrăjmășie față de Vlaicu, domnul Țării Românești (care i-a înfrânt oștile), în 25 Iulie 1366 ordonă ca nobilii și dregătorii din ținutul Carașului și Cuvinului (Bănat) să prindă pe toți preoții ortodocși, cu femeile lor, și să-i ducă în fața comitetului Hein, pentru a fi scoși din țară²⁾.

Câți ochi scăldați în lacrimi nu vor fi fost atunci la bieții țărani, cari se vedeau despărțiți cu forța de părinții lor sufletești.

Sau ce credeți, că atunci când în anul 1428

s'a dispus prin un document ca nobilii și knezii din comitatele Severinului și Hunedoarei să nu mai țină preoți schismatici (adică ortodocși), poporul român n'a auzit de această lovitură? Amărăciunile nobililor și cnezilor, cărora li s'au luat averile din pricina acestui ordin, erau mari, iar averile preoților ortodocși, la ordinul regelui Sigismund din 1428, trec asupra ungarilor.

Și în butul acestor persecuții mai erau pe atunci cnezi cari țineau cu poporul, erau îmbrăcați în costum național și erau ortodocși. Ca pildă dăm pe Căndea Lațcu, care a zidit o biserică în Sângeorgiul de lângă Streiu (Hațeg) închinată Sf. Gheorghe. Chipul lui Căndea ca ctitor s'a păstrat pe peretele bisericeii¹⁾.

Dar amărăciunile Românilor din Ardeal se mai molcomesc prin zidirile de biserici ale domnitorilor Români. Așa vedem că în 27 Dec. 1391 Mircea cel Bătrân dăruiește la Scorei (lângă Făgăraș) o mănăstire egumenului Stanciu și fratelui său Călin. În 1383 Radu Vodă I. zidește biserică din Rășinari etc. Oare chiar să fi trecut mulți nobili la catolicism, poporul de jos, simțindu-se lovit, nu căuta oare mângăiere în legea lui față de asupririle politice? În anul 1476 un document ne spune că preotul catolic «Thabias Ladislau dojenea pe Români, pentru că erau erefici, acuși îi spânzura, acuși îi trăgea în țapă și toate aceste zise s'au întâmplat după datina țarei»²⁾. Un document din 1500 conține confiscarea moșiei nobilului român ortodox Mihai de Târnova, fiindcă disprețuind catolicismul a revenit la ortodoxie. Români ortodocși Mihai și Nicolae din Ormenis, pentru aceleaș motive își pierd moșiile³⁾.

Gândiți-vă că a te face catolic pe acea vreme, însemna să ajungi proprietar de pământ cu alte drepturi decât poporul de rând. Dar fiii neamului nostru nu și-au vândut sufletul, ci văzând blidul de linte al ungarilor catolici, l-au respins cu demnitate și s'au adăpostit în bisericuțele ortodoxe modeste, acolo unde și-au păstrat cinstea sufletului, bunătatea răbdătoare și încrederea în Dumnezeu. Când deci Românul nu era încovoiat pe brazda stăpânului său, se mângăia în biserică ortodoxă, alături de preoți, ca apoi să-și poată toarce mai departe firul vieții.

Toate aceste erau cunoscute voevozilor români, cari au ajutat pe români și așa înțelegem că Ștefan cel Mare înființează episcopia de Vad iar Radu cel Mare episcopia de Geoagiu.

Ștefan cel Mare face cea dintâi mănăstire la Vad în Ardeal, lângă Cluj. Când la Vad a

¹⁾ Dr. D. N. Chiriac: Ctitoriile lui Ștefan cel Mare. Câmpulung-Muscel, 1924 p. 17.

²⁾ Șt. Metes: Istoria Bisericii și a vieții religioase a Românilor din Ardeal și Ungaria. Arad 1918 p. 41.

¹⁾ Metes: Istoria Bisericii p. 49.

²⁾ Xenopol: Ist. Românilor, vol. V. p. 239.

³⁾ Xenopol: op. cit. p. 239.

venit episcop, acesta, ca și ceilalți episcopi, au atârnat de Moldova, hirotonisiți de mitropolitul Moldovei și recomandați de scrisori domnești către stăpânii Ardealului¹⁾. Așa bunăoară în anul 1550 Ilie Vodă Rareș numește episcop la Vad pe egumenul Gheorghe²⁾. Tot astfel zice dl. Iorga că Ioan Vodă cel Cumplit a stăruit ca să ajungă Eftimie episcop de Vad, care Eftimie s'a sfințit mai de mult la Ipek în Serbia.

Să ne gândim apoi că Radu cel Mare, domnul Munteniei, a înființat episcopia de Geoagiu, așezând episcop român. Să ne gândim la faptul că acești episcopi se hirotoneau în Țara Românească, și precum domnitorii români duceau cu ei cărți în Ardeal, așa duceau și episcopii aceștia, cărți, și duceau știri în Ardeal din țara fraților lor. Episcopiile acestea înființate de domnitorii români în Ardeal erau tot atâtea cetăți, avantgarde ale unității neamului prin biserică.

(Va urma).

Inălțarea.

„Nu este al vostru să știți timpurile sau vremurile potrivite pe care le-a așezat Tatăl prin a sa putere“.

De pe piatra în formă dreptunghiulară ce se mai păstrează și azi în biserica Înălțării de pe muntele Măslinilor, s'a înălțat la cer Mântuitorul în a 40-a zi dela învlerea sa. — Norul alb ridicându-se deasupra muntelui situat între Ierusalim și Betania a luat cu sine pe Mesia, Carele, prin actul cel mai sublim al jertfei de sine și-a terminat misiunea sa divină pe acest pământ.

— Cu mâinile ridicate în binecuvântarea mucenicilor săi s'a pierdut dinaintea ochilor mirați, în zarea infinită, ca un măreț simbol și un vis, ce ține trează pe vecie amintirea Celui plecat dintre oameni.

Prin tăcerea tainică ce plutește deasupra cruciștelor de lemn, presărate din belșug pe pământul răscollit de obuze al Țării Românești, străbat duhurile inspiratoare ale mucenicilor unui neam întregit cu încomensurabile jertfe de eroi.

Trupuri zdrobite de fier și de foc, a căror suflete formează aceasta însoțitoare a Mântuitorului mort și El, dar înviat din nou; precum ei reînviați în cugetele noastre în urma recunoștinții ce le-o păstrăm deopotrivă pentru credința-le în viitorul mai fericit ce ni l-au asigurat.

În aceeași sinteză de superbă armonie a aceluiași nizuinți, ca pilduitorii eterni în stimularea aspirațiilor

noastre către ideal, ne închinăm azi în ploasă reculegere atât Mântuitorului înălțat la cer cât și memoriei vajnicilor apărători ai gilei strămoșești, cari își dorm somnul lor liniștit în pământul azi împodobit cu florile unui neam recunoscător al României — mărite.

Precum urmașii apostoli ai lui Isus, despărțindu-se de El, s'au împrăștiat prin Ierusalim și până la margina lumii în propovăduirea adevărului etern, astfel închinătorii unui ideal național au realizat tot prin sânge scump înțelesul unui asemenea adevăr etern; că pământul locuit de români trebuie să formeze leagănul vecinic al aspirațiilor neamului ce nu se va da niciodată biruit.

Dr. Mircu
deputat Sinodal.

Adunarea eparhială.

În conformitate cu legea de organizare bisericească, P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie a convocat Adunarea eparhială din episcopia noastră, pe ziua de 14 Maiu, Dumineca Samarincei din a. c.

Duminecă dimineața la ora 9 P. S. Sa Episcopul nostru — sosit Sâmbătă în 13 dela Belgrad — a pontificat în biserica catedrală sf. liturghie împreună cu Chemarea Duhului Sfânt. La serviciul divin P. S. Sa a fost asistat de I. P. C. Sa părintele Arhimandrit Morușca și alți 7 protopopi, membri ai Adunării eparhiale și 2 diaconi. Răspunsurile liturgice le-a cântat, ca totdeauna, cu multe precisiune, corul „Armonia“ dirijat de prof. A. Lipovan. În cursul sf. liturghii au sosit deputații sinodali, — cum le ziceam mai înainte — cari, la invocarea ajutorului lui Dumnezeu pentru lucrările Adunării eparhiale, au îngenunchiat, iar câțiva a cerut să fie împărțșiți cu sf. euharistie.

La priceasnă părintele protopop Dr Ștefan Ciocoranu dela B. Comloș, a rostit o predică temeinică, în legătură cu evanghelia zilei.

După sfânta liturghie deputații și o parte din public au trecut în sala festivă dela Academia Teologică, unde la ora 12 P. S. Sa a deschis ședințele Adunării, prin vorbirea frumoasă pe care o publicăm în fruntea revistei noastre. Apoi s'a ridicat deputatul Dr Chiroiu, care, în numele Adunării eparhiale și Consiliului eparhial, felicită și aduce elogiul P. S. Sale Domnului Episcop, cu ocazia zilei Sale de naștere.

P. S. Sa emoționat și plăcut surprins de atențiunea delicată a membrilor Adunării epar-

¹⁾ Iorga: op. c. p. 18.

²⁾ Iorga: op. c. p. 26.

hiale, răspunde că ziua nașterii P. S. Sale o consideră ca un moment de popas, când să se concentreze în intimitatea sufletului și să mulțumească lui Dumnezeu pentru toate câte i-a dăruit în viață, ca să poată munci cu râvnă și dragoste pentru prosperarea Bisericii românești. Are bucuria să constate că pe orizontul Bisericii noastre se zărește o înviorare îmbucurătoare, prin faptul că cei mai distinși fii ai neamului nostru se organizează în societatea „Frăția Ortodoxă”, care va avea chemarea ca împreună cu clerul să muncească pentru afirmarea ideii religioase și ortodoxe în toate manifestările vieții noastre publice și particulare.

Apoi membrii s'au împărțit în diferite secțiuni pentru a pregăti materialul ce va face obiect de discuții în ședințele următoare.

Ședința următoare s'a deschis Luni dimineața în 15 Mai a. c. la ora 9. După masă la ora 4 a fost a doua ședință, iar Marți la ora 9 a treia, care a durat până la ora 2 d. m., când s'a terminat sesiunea Adunării eparhiale din a. c.

Prin cuvinte pline de iubire părintească P. S. Sa mulțumește domnilor deputați pentru interesul și râvna cu care au participat la soluționarea tuturor chestiunilor ce s'au desbătut în cele 3 ședințe. Impărtășindu-le binecuvântarea lui Dumnezeu, îi roagă ca și acasă să fie adevărați propovăduitori ai principiilor morale, preconizate de Biserica ortodoxă.

Răspunde adv. Coțoiu, care spune că toți se îndepărtează cu sufletele încărcate de poveștile așa de sublime și de impresiile așa de plăcute primite dela distinsul ierarh, care este iubitul nostru Episcop.

În tot timpul cât au ținut ședințele Adunării eparhiale, deputații au fost găzduiți la masa P. S. Sale.

Porunca a cincea dumnezeiască

De preotul *Florea Codreanu*

(Continuare)

Toți se bucură de cei ce-și cinstesc părinții.

Nu vă puteți închipui, câtă bucurie simte în suflet și străinul, care vede în copil cinstea și iubirea față de părinți. Vă voi istorisi o întâmplare. S'a petrecut în războiu, în front, unde o vieață de om nu mult prețuește, unde necazurile unei familii se pierd și se înecă în oceanul de dureri ale milioaneilor. Un soldat plângea în tranșeu. L-au auzit și unii și alții,

dar nu l-au luat în seamă. Un ofițer însă s'a oprit să-l mustre: „Cum, un soldat să plângă?! De-ar rupe carnea de pe tine bucată cu bucată și tot n'ai să plângi». Soldatul a spus, că nu pentru sine plânge, ci pentru maica sa, că a rămas acasă văduvă [cu doi micuți și nu mai poate nici să lucreze, că e bolnavă. Puținul ce-l are trebuie să-l dea medicului și pe medicamente. Ofițerul a luat scrisoarea ce primise soldatul dela mama sa și a citit-o și, cum citia, două lacrimi mari au pornit din ochii ofițerului. S'a înduioșat el și de cele scrise de acasă, dar și mai mult s'a înduioșat de iubirea soldatului către maica sa. Terminând cititul scrisorii, a întrebat pe soldat: »Ce vrei să faci?« Soldatul a răspuns: »Nu pot să fac nimic și de aceea plâng. Aș face, aș trimite ceva mamei, dar n'am ce să-i trimit». Ofițerul chemă pe soldat și au intrat în tranșeu ofițerului: »Uite, ce am socotit. Să trimiți mamei tale niște bani. Îți dau eu. Îți fac de rând să-i poți trimite acasă. Mai stai. Eu am aici prea multe de ale mâncării: salamă, slănină, conserve. Le facem pe toate pachet și le trimitem mamei tale«. — Pachetau amândoi și amândoi lăcrimau. Ofițerul lacrima de bucurie, că poate să ajute pe unul care-și iubeste așa de mult mama.

În chipul acesta se bucură și străinii, dacă află în copii cinstea și iubire față de părinți.

Scârba față de copiii ticăloși.

Nici nu se poate spune, după cele de mai înainte, câtă scârbă cuprinde și pe cel mai străin, când vede ticăloșia copiilor cari nu-și cinstesc părinții. O văduvă bătrână și neputincioasă, simțindu-și sfârșitul vieții pământești, s'a spovedit și ca să se poată cumineca a chemat pe unul dintre feciori, să se ierte cu el. Feciorul însă a fost așa de fără inimă, că n'a vrut să răspundă chemării. La mormântare încă n'a mers și nici pe ai săi, soția și copiii, nu i-a lăsat să meargă, deși ar fi vrut mai ales copiii să petreacă pe bunica lor la locul de înmormântare. Niște străini, cari auziseră despre ticăloșia aceluia, ziceau, că ar fi meritat să-l izbească mama sa de pereți, când a fost de trei zile, sau să-i fi zdrobit capul ca la o năpârcă. Iar dacă mama sa nu l-a omorât, ci l-a lăsat să trăiască, mai este cine să-l pedepsească și nu e târziu nicio dată. Cât trăiește, îl poate ajunge pedeapsa, dar negreșit îl va ajunge dincolo de mormânt.

În adevăr, jertfa cea mare a părinților trebuie să fie răsplătită ca o datorie luată cu împrumut. Dacă nu plătești datoria, vei fi dat în judecată și judecătorul te va da muncitorilor, până vei plăti și cel din urmă ban. Cam așa vorbește Hristos Domnul pentru cei răi, cari nu știu să ierte, sau nu știu să împlinescă datoriile și poruncile aici pe pământ. — Poate cunoașteți pe unii și pe alții, pe cari pedeapsa lui Dumnezeu i-a ajuns aici pe pământ, dar trebuie să știți, că aceștia au fost pedepsiți aici numai ca noi să luăm în-

vățătură din pedeapsa lor, anume învățătură pentru împlinirea poruncii care zice: »Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta...« Ceialalți ticăloși și toți ticăloșii vor fi pedepsiți cu adevărata pedeapsă ce li se cuvine acolo unde va fi scrâșnirea dinților.

(Va urma.)

„Frăția Ortodoxă“

Constituirea ei în eparhia Aradului.

În Duminica Samarincencii, 14 Mai, Românii din eparhia Aradului au pus o nouă piatră la temelie a edificiului nostru moral și național dela frontiera de vest a patriei. După marea manifestație ortodoxă și națională din Cluj, din 5 Martie a. c., când a luat ființă asociația „Frăția Ortodoxă“ din Ardeal, Românii din eparhia Aradului au constituit cu mare însuflețire „Frăția Ortodoxă“ pentru eparhia Aradului.

Constituirea s'a făcut în sala mare a Palatului cultural din Arad, în prezența unui public select din Arad, Timișoara și alte părți ale eparhiei. Constituirea a fost condusă de d. Dr. I. Matei, prof. în Cluj, ca delegat al comitetului central al F. O. R. din Cluj.

Ședința de constituire a fost deschisă de P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie, printr'o vorbire de profundă concepție, în care a făcut apologia Bisericii ortodoxe în viața neamului românesc. Cuvântarea o vom publica în numărul viitor al revistei noastre.

D-l Matei aduce salutul clujenilor și face un expozeu amplu și bine documentat despre scopurile ce urmărește F. O. R. Documentează că religia ortodoxă a fost și este valoarea fundamentală a sufletului românesc și a tuturor creațiilor lui, fie de ordin politic, național sau cultural. Deci consolidarea neamului și patriei noastre se vor putea face numai dacă la baza tuturor acțiunilor noastre vom avea principiile religiei ortodoxe române.

Începându-se constituirea, P. S. Sa Episcopul Dr. Grigorie Gh. Comșa a fost ales, între aplauze frenetice, ca președinte de onoare, iar ca secretari ai biroului au fost aleși d-nii R. Moldovan și N. Covaci.

Se dă cuvântul d-lui Iosif Moldovan, fost inspector școlar, care prin cuvinte adânc simțite, arată că în trecut „aveam biserici de lemn și preoți de aur“ — comparație la activitatea religioasă și națională a clerului din timpurile de grea încercare — și arată felul cum știu să se organizeze catolicii.

D-l Ascaniu Crișan spune că gândul măreț al organizării F. O. R.-ului a isvorât din imperioasa necesitate a vremurilor, ca o explozie contra materialismului care a îndepărtat omenirea de învățăturile lui Cristos. Găsește că este cel mai potrivit moment de a ne organiza pentru a păstra intactă ființa religiei ortodoxe.

D-l profesor Andraș propune adunării să trimită o telegramă omagială d-lui V. Goldiș, care se află în sanatoriu la Cluj, accentuând că marele nostru patriot și creștin merită o deosebită atențiune. Adunarea primește cu aclamații această propunere.

D-l Ioan Matei adaugă la cele de mai sus, că o telegramă omagială să se trimită în primul rând celui dintâu Rege ortodox al României, M. S. Regelui Carol II. Toată asistența în picioare ovaționează în-

delung pe M. S. Regele Carol II, primind și această propunere.

Se alege o comisie pentru întocmirea unei liste de propunere a membrilor în comitet. Ședința se suspendă. După deschidere, comisia prezintă următoarea listă: Președinte: Iosif Moldovan, vicepreședinte I. dr. Bogdan Anton, vicepreședinte II. dr. Velicu Emil, membrii: dr. Marșieu Iustin, Ascaniu Crișan, dr. Ion Ursu, dr. Aurel Crișan, dr. A. Grozda, A. Boariu, dr. Al. Boțloc, dr. C. Radu, dr. C. Baran, dr. Cioban Pompiliu, dr. Mircu Vasile, dr. Lucian Georgevici, dr. V. Chiroiu, Gh. Andraș și dr. C. Balta. Supleanți: Sabin Dan, A. Spînanțiu, Popa Constantin, Emil Grădinaru, dr. Octavian Crășmaru, dr. A. Cosma, Secretar: V. Popescu, Casier: V. Antonescu, Cenzori: A. Călniceanu, I. Tatu și Traian Mager.

Lista de mai sus a fost primită cu aclamații.

D-l Matei declară F. O. R. din Arad de constituit, căruia îi dorește să muncească cu rezultate îmbucurătoare, iar P. S. Sa Episcopul Grigorie în cuvinte vibrante invoacă binecuvântarea Cerului peste noua noastră societate, dorindu-i ca în ori ce privință sănătoasă să stea în fruntea tuturor asociațiilor din România.

Sumarele

sesiunii ordnare din anul 1933 a Adunării Eparhiale ținută la 14—16 Maiu 1933.

Ședința I

ținută la 14 Maiu 1933, începând cu orele 12¹/₂ din zi.

Președinte: P. Sf. Sa Episcopul Eparhial Dr. Grigorie Gh. Comșa.

Secretar: Dr. Nicolae Popovici.

1. Sesiunea ordinară din anul 1933 a Adunării Eparhiale din Eparhia ort. rom. a Aradului, convocată de P. Sf. Sa Episcopul Eparhial Dr. Grigorie Gh. Comșa cu adresa de convocare Nr. 2990/1933 din 20 Aprilie 1933 (Anexa A) pe ziua de 14 Maiu 1933, s'a deschis cu următoarea solemnitate:

La orele 9 a. m. s'a săvârșit în biserica Catedrală Sf. Liturghie, împreună cu Chemarea Duhului Sfânt, la care au asistat Onorații membri ai Adunării Eparhiale.

2. La orele 12¹/₂ din zi membri Adunării Eparhiale s'au întrunit în sala festivă a Academiei teologice din Arad, rânduită drept local, unde să se țină ședințele Adunării Eparhiale.

3. P. Sf. Sa Părintele Episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa, prezentându-se în localul Adunării și ocupând scaunul prezidial, rostește următoarea cuvântare: (*se găsește în altă parte a revistei noastre*).

Adunarea Eparhială primește cuvântarea P. Sf. Sale cu vii aclamații.

4. Dl. deputat Dr. Dimitrie Chiroiu, printr-o cuvântare bine simțită, în numele membrilor Adunării Eparhiale, aduce P. S. Sale Părintelui Episcop omagii din prilejul împlinirii a 44 de ani din viață, urându-i să ajungă mulți ani cu sănătate, spre binele Bisericii și neamului.

P. S. Sa adânc emoționat, mulțumește pentru omagiile aduse și imploră darul lui Dumnezeu asupra membrilor Adunării Eparhiale.

5. Secretar al ședinței se desemnează Dr. Nicolae Popovici.

6. Citindu-se apelul nominal, se constată prezența următorilor deputați: 1. Dr. Ioan Alămoreanu, 2. Gherasim Andru, 3. Teodor Ardelean, 4. Dr. Teodor Babuția, 5. Dr. Coriolan Balta, 6. Dr. Coriolan Băran, 7. Dr. Eugen Beleş, 8. Dr. Antoniu Bogdan, 9. Dr. Teodor Botiș, 10. Dr. Dimitrie Chiroiu, 11. Dr. Ștefan Cioroianu, 12. Dr. Gheorghe Ciuhandu, 13. Mihai Cosma, 14. Dr. Romul Coțioiu, 15. Ascaniu Crișan, 16. Pavel Dârlea, 17. Savu Dorca, 18. Dr. Ioan Drincu, 19. Ioan Georgia, 20. Dr. Lucian Gheorghevici, 21. Procopiu Givulescu, 22. Dr. Alexandru Horga, 23. Dr. Adam Iancu, 24. Gheorghe Ioanovici, 25. Constantin Lazar, 26. Ștefan R. Lungu, 27. Traian Mager, 28. Fabriciu Manuilă, 29. Petru Marșieu, 30. Dr. Vasilie Mircu, 31. Policarp Morușca, 32. Dimitrie Muscan, 33. Dr. Pavel Obădeanu, 34. Mihai Păcățianu, 35. Dr. Petrila Petica, 36. Ioan Piso, 37. Dr. Nicolae Popovici, 38. Iuliu Puticiu, 39. Remus Rafiroiu, 40. Petru Sârbu, 41. Axente Secula, 42. Dr. Tiberiu Șevici, 43. Dr. Pavel Siiartău, 44. Dr. Nicolae Table, 45. Dr. Patrichie Țiucra, 46. Ioan Trifu, 47. Dr. Benedict Ungureanu, 48. Dr. Ioan Ursu, 49. Traian Vățianu și 50. Dr. Emil Veliciu.

Fiind prezenți 50 de deputați, Înaltul prezidiu declară că Adunarea Eparhială, în înțelesul Regulamentului intern, este capabilă de a aduce hotărâri valide.

7. La ordinul Înaltului Prezidiu se prezintă actele intrate la Adunarea Eparhială și anume:

a) Raportul general al Consiliului eparhial Plenar Nr. 3201/1933 pe anul 1932.

Se dă Comisiunii organizatoare.

b) Raportul general al Secției Administrative bisericesti a Consiliului Eparhial Nr. 3081 din 1933 despre gestiunea anului 1932.

c) Raportul special al Consiliului eparhial, secția adm. bis., Nr. 3137/1933 cu privire la reducerea clasificării parohiei Căpâlnaș.

d) Memoriul preoșimii din tractul protopopesc Gurahonț în chestiunea birului parohial. Se dau Comisiunii bisericesti.

e) Raportul general al Consiliului eparhial, Secția Culturală, Nr. 3410/1933 despre gestiunea pe anul 1932.

Se dă Comisiunii Culturale.

f) Raportul general al Consiliului eparhial, Secția economică, Nr. 3145/1933 despre gestiunea anului 1932.

g) Raportul special al Consiliului eparhial, Secția economică, Nr. 3546/1933 despre conturile de gestiune ale fondurilor și fundațiilor eparhiale.

h) Proiectul de buget al Consiliului eparhial și al Academiei Teologice pe anul 1933, înaintat sub Nr. 3538/1933.

i) Raportul special al Consiliului eparhial, Secția economică, Nr. 3555/1933 cu privire la vinderea realităților fundației Iosif Goldiș, aflătoare în Rontău (jud. Bihor).

j) Raportul special al Consiliului eparhial, Secția economică, Nr. 3063/1933 despre oferta făcută de Banca Victoria pentru replătirea depunerilor cu 30%.

Se dau Comisiunii economice.

l) Raportul special al Consiliului eparhial Nr. 2120/1933 în chestia validării mandatului deputatului Ștefan Mateescu.

Se dă Comisiunii de validare.

8. Se prezintă cererile de concediu ale deputaților: Antoniu Micioni pentru întreaga durată a sesiunii, Sava Seculin și Dr. Iustin Marșieu pentru ziua de 14 Maiu a. c.

Concediile cerute se aprobă.

9. Terminându-se ordinea de zi a ședinței prezente, Înaltul Prezidiu anunță ședința următoare pe 15 Mai a. c. orele 10 din zi, când se vor pune la ordinea zilei rapoartele comisiunilor Adunării.

Cu aceasta ședința se ridică la orele 13 din zi.

Președinte,

(ss) † Grigorie

Secretar,

(ss) Dr. Nicolae Popovici,

BIBLIOGRAFIE.

„Morala creștină” de M. N. Pacu, profesor onorar și avocat din Galați, carte didactică pentru cl. VI liceală, notată ca „foarte bună și de mare valoare” de către ministerul învățământului și Sf. Sind, folositoare ori căru clerici și creștini iubitori de lectură pioasă, — de vânzare la autor, Sr. Română No. 28, cu preț redus de 60 la 40 lei exemplarul.

INFORMAȚIUNI.

Biblia la cercurile înalte ale societății. Generalul Milan Matlo din Iugoslavia, decedat în 1931 era un bun creștin. Își luase Biblia ca regulă pentru întreaga sa viață. Când a presimțit că zilele-i sunt numărâte, generalul a spus celor din jurul lui: „Când nu voi mai putea citi Biblia, să mi-o puneți în mâini, ca semn că am iubit-o mult. Această prietenă, care m'a însoțit toată viața, mă va ajuta să trec Iordanul“.

Pe patul său de paradă, s'a putut vedea Biblia sa alături de sabia și decorațiile sale.

În legătură cu aceasta, amintim că un ministru sârb, care ocupă o înaltă funcțiune în guvern, a trimis de curând soc. Biblice din Londra spre a fi publicat, Noul Testament, revizuit și bine tradus în limba sârbo-croată.

Izbucnește războiul ruso-japonez. Japonezii au pus stăpânire pe drumul de fier rusesc, ce merge peste Mancuria spre Vladivostoc și din această pricină rușii nu mai pot să aibă legătura cu acest oraș îndepărtat al lor. Guvernul rusesc, văzând aceasta, a trimis armată puternică spre granița dinspre Mancuria. Și astfel se crede cu mult temei că între Rusia și Japonia va izbucni în scurtă vreme un mare război.

În Turcia s'a alcătuit o lege prin care străinii sunt oprți dela lucru. Aceasta cu scopul de a se da de lucru Turcilor. La noi în țară se întâmplă dimpotrivă: străinii au de lucru, iar ai noștri nu.

Bolșevicii au vândut Germaniei tot aurul Rusiei. Bolșevicii duc Rusia la răpă. După ce au nenorocit norodul, s'au apucat să vândă bogățiile Rusiei. Cum pentru împlinitorii pe care nu le pot plăti, ai au vândut Germaniei tot aurul Rusiei.

Cel mai bătrân om din lume a murit zilele trecute în China. El se numește Lictunghlon și s'a născut în anul 1677, ceea ce însemnează că a trăit 256 de ani.

Cununie. În ziua de 7 Mai s'a celebrat cununia religioasă a D-lui *Atanasie Bogățian* conducător tehnic la Tipografia Diecezană Arad cu Dș. *Letiția Stoica*. Serviciul cununiei l-au săvârșit preoții S. Stana consilier Eparhial, N. Ionescu și diaconul M. Măcinic în sf. biserică din Arad-Gai. Prin câteva cuvinte frumoase P. C. părinte protopop Stana a scos în relief datorile mirilor ce o au unul față de celalalt pentru o convingere durabilă și fericită.

Dorim noiei perechi fericire și viață îndelungată de creștinească viețuire.

Au ars 20 mii de cărți. — Studenții germani au ars zilele acestea vreo 20.000 cărți luate din bibliotecă, cari nu corespund spiritului național german.

Și pe la noi sunt multe cărți cari mai mult strică sufletul oamenilor, mai ales al celor slabi. Și de aceea ar trebui arse.

Pentru apărarea țării. — Se știe de toți că marele ziar „Universul“ a organizat o serie de întruniri cetățenești pentru a protesta împotriva încercărilor de revizuire a tratatelor de pace. Acum în urma unei constătuiri ce a avut loc săptămâna trecută, s'a hotărât ținerea unui meeting național la București în ziua de 25 Mai, ziua eroilor.

Parohii vacante.

În conformitate cu aprobarea Consiliului Eparhiale Nr. 3395/1933, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile pentru îndeplinirea parohiei a II-a, vacante din *Pauliș*.

Parohia este de clasa I.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Usufructul unei sesii parohiale, în estensivitatea ei de azi, și anume: 27 jugh. cad. teren arabii, iar restul de 5 jugh. cad. fânaț.

2. Stolele legale.

3. Birul legal.

Parohia fiind scoasă din bugetul statului, alesul nu va beneficia de întregire dela stat în anul bugetar 1933/4.

De locuință se va îngriji alesul, care va mai avea să propună învățământul religios la toate școlile primare de stat din comună și se achite toate impozitele după beneficiul preoțesc.

Cererile de concurs, instruite cu documentele de calificare și eventualul serviciu și adresate consiliului parohial ort. rom. din *Pauliș*, se vor trimite Oficiului protopresbiterial ort. rom. din *Radna*, iar reflectanții se vor prezenta, — cu stricta observare a dispozițiilor regulamentare, — în sfânta biserică din *Pauliș*, spre a-și dovedi destoinicia în cele rituale și oratorice.

Din ședința la 30 April 1933.

Consiliul parohial

În înțelegere cu: *Procopie Givulescu*, protopresbiter.

2-3

Concurs repetit.

Consiliul parohial ort. rom. din *Socodor*, protopopiatul *Chișineu-Criș*, în scopul îndeplinirii parohiei I-a, devenită vacantă, publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul oficial „Biserica și Școala“.

Beneficiile împreunate cu acest post de paroh sunt:

1. Una sesie parohială pământ arabii, care are 32 jugh. cad.

2. Birul legal,

3. Stolele legale staverite în „Norma Stolară“,

4. Întregirea dotației dela Stat, pentru care consiliul parohial nu răspunde.

Parohia este de cl. I-a (întâia), deci dela concurenți se cere calificarea regulamentară de cl. I-a.

Preotul ales va servi și predica regulat în sf. biserică ori de câte ori îi vine rândul, având serviciu tot a treia săptămână.

Va catehiza la școala primară, în salele la cari va fi împărțit, fără nici o altă renumerație. Va suporta toate impozitele după beneficiul din parohie.

Concurenții la acest post de paroh se vor prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. Biserică din *Socodor*, pentru a-și arăta destoinicia în cele rituale și oratorice, având avizul prealabil al protopopului tractual și vor înainta cererile lor în termenul concursual, însoțite de anexele necesare, adresate „Consiliului parohial din *Socodor*“, Oficiul protopresc ort. rom. din *Chișineu-Criș*.

Socodor, din ședința consiliului parohial, ținută la 13 Febr. 1933.

Consiliul Parohial.

În conțelegere cu: *Petru Marșleu* protopop.

2-3